

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/5/2022
Identifikačné číslo spisu: 3617204169
Dátum vydania rozhodnutia: 15.12.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Halušková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:3617204169.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej, v spore žalobkyne A. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX V., Q. XXX/X, zastúpenej advokátkou JUDr. Marianou Pirtánovou, so sídlom 958 01 Partizánske, Moyzesova 471/1, proti žalovanej Y. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX V., Š.Á. XXX/X, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Partizánske pod sp. zn. 6C/68/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 21. júla 2021 sp. zn. 16Co/1/2021 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej n e p r i z n á v a voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Partizánske (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 14. decembra 2020 č. k. 6C/68/2017-195 zamietol žalobu (I. výrok), ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia vlastníckeho práva k bytu č. X, nachádzajúcemu sa na X. poschodí, vo vchode č. X stavby bytového domu súpis. č. XXX, postavenej na pozemku C-KN parc. č. XXXX, podielu priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu a spoluvlastníckemu podielu k pozemku o veľkosti 5517/132150, zapísaným na LV č. XXXX Okresného úradu V., katastrálneho odboru pre obec a kat. úz. V. (ďalej len „byt“ alebo „nehnutelnosť“). Výrokom II. rozhodol, že žalovaná má proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, III. výrokom vrátil žalovanej (nespotrebovaný) preddavok na trovy dokazovania vo výške 20 eur zložený dňa 28.08.2020 a výrokom IV. nepriznal svedkovi Q. Q. svedočné. Z dôvodov rozsudku vyplýva, že výzvou zo dňa 15.08.2017 sa žalobkyňa domáhala od žalovanej vrátenia daru - uvedených nehnuteľností - podľa § 630 Občianskeho zákonníka pre správanie hrubo porušujúce dobré mravy. Súd prvej inštancie konštatoval, že vzťah medzi žalobkyňou a žalovanou nezodpovedá vzťahu, aký je očakávaný medzi matkou a dcérou. Zlé vzťahy medzi žalobkyňou a žalovanou pretrvávajú od doby, kedy sa žalobkyňa začala domáhať vrátenia daru. Okresný súd dobré mravy skúmal z hľadiska ich dodržiavania žalovanou po prijatí daru aj z hľadiska ich dodržania v procese uplatňovania práva na vrátenie daru žalobkyňou, keď pri posúdení dôvodov na

vrátenie daru podľa § 630 Občianskeho zákonníka je potrebné v súlade s princípom vzájomnosti posudzovať správanie obdarovaného aj správanie darcu (uznesenie NS SR sp. zn. 8Cdo/288/2019). Zamedzenie užívania sporného bytu žalovanou žalobkyňou hodnotil ako rozporné s dobrými mravmi, no posudzoval, či ide o rozpor kvalifikovaný, t. j. tak závažný, že je možné považovať ho za „hrubý“. Žalobkyňa v čase darovania sporného bytu bývala a nepretržite doteraz býva v byte na Q. ulici v V. (ktorý počas konania darovala vnučke), nie je odkázaná na bývanie v spornom byte. Vstupu do sporného bytu sa žalobkyňa domáhala od žalovanej prvýkrát výzvou zo dňa 08.05.2017 a následne výzvou zo dňa 24.07.2017, dňa 15.08.2017 sa domáhala vrátenia daru. Od 08.05.2017 do 06.09.2017 žalovaná odovzdaním nefunkčného kľúča bránila žalobkyňu vstup do sporného bytu, hoci jej v byte svedčalo právo bývania, no nebolo preukázané, že žalobkyňa nemala možnosť predmetný byt užívať v období od 06.09.2017. Okresný súd ustálil, že nebolo preukázané, že žalovaná znemožňovala užívanie sporného bytu žalobkyňu sústavne alebo opakovane. Uviedol tiež, že závažnosť konania žalovanej čiastočne znižuje skutočnosť, že žalobkyňa v tom čase (aj doteraz) mala vlastné bývanie a zabránenie v užívaní sporného bytu (hoci nepochybne protiprávne) ju nevystavilo existenčnému ohrozeniu. Nevhodnosť správania žalobkyne (arogancia označená svedeckou výpoveďou) a jej nečestné úmysly potvrdila aj jej vlastná výpoveď, v ktorej uviedla, že sa išla dať do sporného bytu žalovanou napadnúť, aby vyhrala spor a do bytu sa nastáhovala nechce, pretože žalovanej neverí, bude „jej stáť za chrbtom“. Na jednej strane teda deklarovala, že potrebuje pomoc žalovanej, na strane druhej však o jej prítomnosť nestála. Tvrdenia žalobkyne, že nemôže sporný byt užívať, pretože nie je spôsobilý na užívanie, okresný súd vyhodnotil ako rozporné s tým, že sporný byt užíva syn žalobkyne. Súd prvej inštancie rovnako nezistil, že by žalovaná pred vyžadovaním vrátenia daru opakovane alebo sústavne neposkytovala potrebnú pomoc žalobkyňu. K darovaniu sporného bytu žalobkyňou žalovanej došlo v r. 2005 s podmienkou, že sa o žalobkyňu bude starať a zabezpečí jej potrebnú pomoc v chorobe alebo v starobe. Okresný súd skúmal neposkytovanie pomoci osobitne za obdobie do uplatnenia vrátenia daru, teda do 15.08.2017. Z výpovedí strán sporu aj svedkov vyplynulo, že vzťahy žalobkyne a žalovanej boli v podstate normálne a zhoršili sa až vtedy, keď sa žalobkyňa rozhodla žiadať vrátenie sporného bytu. Skutočnosť, že žalovaná neposkytla žalobkyňu potrebnú pomoc napriek jej žiadosti, bola preukázaná len čiastočne. Žalovaná žalobkyňu neposkytuje pomoc od času, ako sa žalobkyňa domáha vrátenia daru. Z vykonaného dokazovania však nevyplývalo, že by žalobkyňa o pomoc žalovanej prejavila skutočný záujem. Nasvedčuje tomu nielen výmena zámku na byte žalobkyne (na Q. ul.), aby sa do neho žalovaná nedostala, ale aj vyhlásenie žalobkyne na pojednávaní dňa 07.10.2020, že o pomoc žalovanej nestojí. Žalobkyňa nepoprela ani skutkové tvrdenie žalovanej, že žalovaná sa žalobkyňu nemôže telefonicky dovolať. Žalobkyňa deklarujúca vlastnú nepriaznivú finančnú situáciu a očakávanie finančnej podpory od žalovanej, sa proti žalovanej nedomáhala plnenia zákonnej vyživovacej povinnosti. Pochybnosti o skutočnej odkázanosti žalobkyne na materiálnu pomoc žalovanej posilnilo aj konanie žalobkyne, ktorá darovala svoj byt na Q. ulici vnučke bez ponechania si práva bývania. Tvrdenie svedkyne Q. (ktorej žalobkyňa dala prečítať zápisnicu z pojednávania), že 3 a pol roka nevidela žalovanú v dome, kde býva žalobkyňa, žalovaná vysvetlila tým, že sa do domu nevedela dostať a žalobkyňa jej nedvíha telefón. Svedok Q. Q. párkrát videl žalovanú pri bráničke, čo nie je v rozpore s tvrdením žalovanej, že sa nemohla dostať do domu žalobkyne (svedok uviedol, že bránička býva zamknutá). Ani z výpovedí ostatných svedkov okresný súd nezistil tak závažné skutočnosti odôvodňujúce záver o kvalifikovanom porušovaní dobrých mravov zo strany žalovanej. Svedkyňa potvrdila, že vzťahy medzi stranami boli dobré, a to aj po darovaní sporného bytu. Súd prvej inštancie vyvodil záver, že rozpor vzájomného správania žalobkyne a žalovanej s dobrými mravmi sa javí nie ako príčina tohto (súdneho pozn. dovolacieho súdu) konania, ale ako jeho dôsledok. Je pravda, že žalobkyňa po začatí konania vyhľadáva pomoc cudzích ľudí (svedkov Q.), čo môže byť aj účelovým správaním, keďže logickým by bolo očakávať, že pomoc bude hľadať u vlastných detí (vzťah so synmi hodnotila v podstate pozitívne). Nedomáhala sa ani plnenia vyživovacej povinnosti, ktorú k nej jej vlastné deti majú. Ponúkanú pomoc žalovanej v súčasnosti výslovne odmieta, nekontaktuje ju, označuje ju pejoratívne. Súd prvej inštancie na základe uvedeného dospel k záveru, že žalobkyňa nepreukázala kvalifikované porušenie dobrých mravov žalovanou pred jednostranným právnym úkonom - žiadosťou o vrátenie daru, pre ktoré využila svoje právo domáhať sa vrátenia daru, pričom konanie žalobkyne vo vzťahu k žalovanej (pokús o vyprovokovanie, arogantné správanie v spornom byte, hanlivé označenia, nekontaktovanie a vyhýbanie sa pokusom o kontakt) označil za rozporné s dobrými mravmi tak, ako má na mysli ustanovenie § 3

ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Okresný súd tiež dospel k záveru, že neboli naplnené podmienky § 630 Občianskeho zákonníka. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). O nepriznaní svedočného svedkovi Q. Q. súd prvej inštancie rozhodol podľa § 258 ods. 3 CSP, keď svedok v zákonnej desaťdňovej lehote od podania výpovede svedočné riadne nevyčísľal a z obsahu spisu vznik žiadnych trov súvisiacich s jeho výsluchom nevyplýva.

2. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 21. júla 2021 sp. zn. 16Co/1/2021 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výrokoch I. a II. potvrdil a žalovanej proti žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, ako aj s jeho právnym posúdením, vo vzťahu k čomu poukázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia v zmysle ust. § 387 ods. 2 CSP. Súd prvej inštancie správne právny vzťah strán podradil pod § 630 Občianskeho zákonníka a konštatoval, že k zániku darovacieho vzťahu v takom prípade dochádza na základe jednostranného právneho úkonu darcu voči obdarovanému, ktorý hrubo porušil dobré mravy svojím správaním voči darcovi alebo voči členom jeho rodiny. Hrubým porušením dobrých mravov sa pritom rozumie ich porušenie značnej intenzity alebo ich sústavné porušovanie (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, publikované pod R 88/1998). Súdna prax sa zjednotila (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/78/2008), že negatívne správanie sa obdarovaného k darcovi alebo k jeho rodine, ktoré treba posudzovať ako správanie sa v rozpore s dobrými mravmi, sa musí prejavovať objektívne. Nemožno považovať správanie sa jedného účastníka k druhému za konanie v rozpore s dobrými mravmi, keď tento druhý účastník svojím konaním takéto správanie vyvoláva. Pri posudzovaní, či určité konkrétne správanie sa obdarovaného možno považovať za hrubé porušenie dobrých mravov, treba vychádzať z princípu vzájomnosti. Rozhodujúce pri posudzovaní sporu bolo, či k neposkytovaniu potrebnej pomoci žalovanou žalobkyni dochádzalo do dňa uplatnenia nároku na vrátenie daru, teda do 15.08.2017. Žalobkyňa nepoprela skutkové tvrdenia žalovanej o tom, že pred začatím tohto súdneho konania žalobkyni pomáhala, či už formou poskytnutia vecí, alebo formou osobnej pomoci (naposledy 02.05.2017). Skutočnosť, že žalovaná sa o žalobkyňu v minulosti aspoň v minimálnom rozsahu starala, potvrdili aj svedkovia, ktorých výsluch vykonal súd prvej inštancie. Z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyplýva, že k zhoršeniu vzájomných vzťahov strán došlo zásadným spôsobom až po uplatnení nároku na vrátenie daru, keď žalobkyňa po začatí konania vyhľadáva pomoc cudzích ľudí a pomoc žalovanej výslovne odmieta. K odvolacej argumentácii žalobkyne, že svoj ďalší byt darovala vnučke z dôvodu, aby sa k nemu (zrejme po jej prípadnej smrti) nedostala žalovaná, odvolací súd uviedol, že právny poriadok (i pre prípad smrti) iné spôsoby dispozície s majetkom osoby, ktoré túto osobu nevystavujú riziku, že príde o svoje jediné obydlie alebo o prípadný zdroj peňažných prostriedkov ešte za svojho života. Odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil konanie žalovanej, ktorá v istom období zamedzila žalobkyni užívanie sporného bytu napriek tomu, že žalobkyňa je oprávnená tento byt doživotne užívať, ako konanie v rozpore s dobrými mravmi. Konštatoval, že i keď medzi stranami sporu sú v súčasnosti zlé vzťahy a matka s dcérou nedokážu komunikovať bez vzájomných konfliktov, výhrady žalobkyne predložené v prvoinštančnom i odvolacom konaní, že len a výlučne zo strany žalovanej v rozhodnom období dochádzalo k sústavnému, pretrvávajúcemu a dlhodobému porušovaniu dobrých mravov hrubým spôsobom, zostali iba v rovine subjektívnych tvrdení a neboli preukázané. Naopak, z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie (najmä výpovede svedkov) vyplynulo, že k zhoršeniu vzájomných vzťahov došlo až v súvislosti s konaním žalobkyne, ktorá si začala nárokovať vrátenie bytu, zhruba od roku 2017, a teda ide o následok uplatnenia nároku žalobkyňou, nie jeho príčinu, ako poznamenal okresný súd. Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie uzavrel, že žalobkyňa nepreukázala kvalifikované porušenie dobrých mravov žalovanou pred jednostranným právnym úkonom - žiadosťou o vrátenie daru, pre ktoré využila svoje právo domáhať sa vrátenia daru a zároveň aj jej konanie vo vzťahu k žalovanej je v rozpore s dobrými mravmi, a teda neboli naplnené podmienky § 630 Občianskeho zákonníka pre uplatnenie práva na vrátenie daru žalobkyňou. Keďže sa obdarovaná žalovaná nedopustila voči žalobkyni - darcyni protiprávneho konania v rozpore s dobrými mravmi, momentom doručenia výzvy na vrátenie daru zo dňa 15.08.2017 žalovanej nedošlo ex nunc k zrušeniu darovacej zmluvy a k obnoveniu vlastníckeho práva darcyni k nehnuteľnosti. Súd prvej inštancie správne rozhodol i o trovách konania podľa § 255 ods. 1, § 262 ods.

1 CSP. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP a v odvolacom konaní úspešnej žalovanej priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie tvrdiac existenciu dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a/, c/ CSP a navrhnúc, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu, vec mu vrátil na ďalšie konanie a žalobkyni priznal náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %. Uviedla, že nesprávne právne posúdenie spočíva v nesprávnej aplikácii noriem Občianskeho zákonníka o vrátení daru pre nevďak aj vo vyvodení nesprávnych právnych záverov zo správne zisteného skutkového stavu. V detailoch žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) súdom nižších inšancií vytkla, že sa v dostatočnej miere nezaoberali intenzitou hrubého porušenia dobrých mravov zo strany žalovanej s poukazom na skutkové okolnosti, ktoré dovolateľka v dovolaní zopakovala a na výpovede svedkov A. V. a P. Ž.. Odvolací súd sa podľa dovolateľky výrazne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu najmä v otázke konania v hrubom nepomere s dobrými mravmi. Dovolateľka poukázala na to, že v zmysle rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/81/1997 (R 31/1999), 3Cdo/191/1996 (R 88/1988) a 2Cdo/108/2007 za hrubé porušenie dobrých mravov nemožno považovať napr. predaj darovanej veci cudzej osobe, nenavštevovanie darcu pri príležitosti sviatkov a jeho životných jubileí, a keď pod hrubým porušením dobrých mravov treba rozumieť ich porušenie značnej intenzity alebo ich sústavné porušovanie, pri zohľadnení správania sa i samotného darcu, t. j. či on sám sa nespráva voči obdarovanému v rozpore s dobrými mravmi a či práve jeho správanie nie je príčinou nevhodného správania obdarovaného voči nemu. V konaní bolo preukázané, že žalovaná znemožnila žalobkyni vstup do sporného bytu už 08.05.2017, teda viac ako tri mesiace pred uplatnením nároku na vrátenie daru, preto argumentácia odvolacieho súdu o zhoršení vzťahov po uplatnení nároku na vrátenie daru nemôže obstať. Odvolací súd výrazne presiahol medze sudcovskej tvorby práva a prejavil svojvôľu pri dotváraní právnych noriem.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu navrhla odmietnutie nedôvodného dovolania žalobkyne. Zdôraznila, že problém medzi ňou a žalobkyňou začal, keď žalobkyňa podala na súd žalobu. Žalobkyňa, ktorá doteraz vystriedala troch advokátov, zneužíva bezplatné zastupovanie poskytované prostredníctvom Centra právnej pomoci. Žalobkyňa sa domáha vrátenia daru, ale počas konania previedla byt, v ktorom býva, na vnučku bez zriadenia bezplatného doživotného práva bývania a užívania. Žalovaná poukázala aj na to, že žalobkyňa mala do sporného bytu prístup, čo bolo svedecky preukázané a počas troch rokov, kedy má sporný byt k dispozícii, sa do neho nenast'ahovala. Žalobkyňa nemá záujem o kontakt so žalovanou, ktorej sa neodzdraví, nemá záujem o vnúcatá. Preukázané bolo, že zo strany žalovanej nedošlo k správaniu proti dobrým mravom.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolacích (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ príp. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Dovolateľka namietala existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ aj c/ CSP. Charakteristickým znakom otázky relevantnej z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je, že musí ísť o otázku právnu (nie o otázku skutkovú); môže ísť o otázku hmotnoprávnu ako aj procesnoprávnu. Musí ísť zároveň o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil (t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve takéto riešenie) a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním.

6.1. V zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inšancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dopadá len na právnu otázku, ktorej riešenie odvolacím súdom predstavuje odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Takáto otázka musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež

napríklad v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017 a 7Cdo/140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

6.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavená v prijatí odlišných právnych názorov. Ide teda o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, ale v jej riešení senátmi dovolacieho súdu sa prezentuje nejednotnosť (právne názory senátov dovolacieho súdu sa pri jej riešení neustálili a nezjednotili) brániaca vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V prípade, ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“.

7. Dovolaiteľka prípustnosť podaného dovolania síce vyvodzovala poukazom na ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, ale dovolací súd konštatuje, že dovolateľka prípustnosť dovolania podľa uvedených ustanovení riadne nešpecifikovala, pretože jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom nešpecifikovala (konkrétne) právnu otázku riešenú odvolacím súdom, neuviedla ako ju riešil odvolací súd a neuviedla, ako mala byť právna otázka riešená správne. Rovnako nešpecifikovala konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa odvolací súd odklonil ani konkrétne rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iný/é právne názor/y). Dovolaiteľka iba citovala pasáž o hrubom porušení dobrých mravov z rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/81/1997, 3Cdo/191/1996 a 2Cdo/108/2007 (tak, ako sú uvedené v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/288/2019), no nekonkretizovala právnu otázku, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu resp. ktorá je riešená dovolacím súdom rozdielne. Žalobkyňa iba pripojila svoj názor na (skutkovú) argumentáciu odvolacieho súdu o zhoršení vzťahov po uplatnení nároku. Dovolaiteľka teda v súvislosti s uplatnenými dovolacími dôvodmi de facto vo všeobecnosti namietala „vady právneho posúdenia veci odvolacím súdom“, čo nemožno považovať za riadne uplatnenie (zdôvodnenie) prípustnosti dovolania podľa uvedených ustanovení. Z týchto dôvodov potom dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobkyne uplatnené podľa ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. c/ CSP nebolo odôvodnené prípustnými dôvodmi a dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

8. Dovolaiteľ súd aplikujúci ustanovenie § 124 CSP posudzoval dovolanie podľa jeho obsahu a v snahe autenticky porozumieť textu dovolania ako celku (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) dospel k záveru, že žalobkyňa v dovolaní namietala aj nesprávny procesný postup odvolacieho súdu znemožňujúci uskutočňovanie jej patriacich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Konkrétne dovolateľka odvolaciemu súdu aj súdu prvej inštancie vytkla nedostatky v procese hodnotenia dôkazov („v dostatočnej miere sa nezaoberali intenzitou hrubého porušenia dobrých mravov“).

9. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu dovolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva

na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. 251/03). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona teda treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

10. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Súd v civilnom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu.

11. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku, normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

12. Dovolací súd po preskúmaní obsahu spisu aj rozsudkov okresného a odvolacieho súdu dospel k záveru, že sudy nižších inštancií nepochybili v procese dokazovania ani v procese hodnotenia dôkazov, a už vôbec nie spôsobom, ktorý by znamenal zásah do práva žalobkyne na spravodlivý proces. Obe sudy hodnotili každý vykonaný dôkaz jednotlivo aj všetky vo vzájomnej súvislosti v súlade s procesnými pravidlami dokazovania a dospeli k záveru, že obdarovaná žalovaná sa istý čas (od 08.05.2017 do 06.09.2017, kedy žalobkyňa nemala možnosť sporný byt užívať) voči daryni - žalobkyňi správala v rozpore s dobrými mravmi. V súlade s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, na ktorú odvolací súd poukázal (rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/78/2008) však skúmali, či sa negatívne správanie obdarovanej k daryni prejavovalo objektívne a či daryňa samotná nevyvolávala takéto správanie obdarovanej. Na základe výpovede samotnej žalobkyne (ktorá uviedla, že sa išla dať do sporného bytu napadnúť žalovanou, aby vyhrala spor a aj na pojednávaní potvrdila, že o pomoc žalovanej nemala záujem) aj svedeckých výpovedí či už susedovcov Q., alebo ostatných detí žalobkyne (synov A. a K. V., ktorý býva v spornom byte) resp. vnučky P. Ž. a partnera žalovanej E. S. dospeli k záveru, že rozpor správania žalovanej s dobrými mravmi nemožno považovať za hrubý. Ustanovenie § 630 Občianskeho

zákonníka umožňuje darcovi domáhať sa vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy). Z odôvodnenia rozsudkov pritom vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Argumentácia súdov je koherentná a ich rozhodnutia konzistentné, logické a presvedčivé. Pokiaľ dovolateľka v bode 6. písm. a) - f) dovolania uvádza skutkové zistenia, ku ktorým dospeli v parciálnych posudzovaných otázkach súdy nižších inštancií, vyjadruje svoj nesúhlas s nimi a svoju verziu ich hodnotenia, ide o ničím nepodloženú polemiku s riadne preukázanými skutkovými závermi. Dovolací súd nezistil, že by v hodnotení skutkových zistení absentovala niektorá relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Záver odvolacieho súdu o zhoršení vzťahov žalobkyne a žalovanej (až) po uplatnení nároku na vrátenie daru (15.08.2017), hoci vstupu žalobkyne do sporného bytu bolo zabránené už 08.05.2017, s ktorým tiež dovolateľka nesúhlasí, nie je pre posúdenie správania daryne a správania obdarovanej podľa princípu vzájomnosti, rozhodujúce. Odvolací súd zreteľne v bode 27. a bode 28. odôvodnenia svojho rozsudku uviedol, že žalobkyňa nepreukázala kvalifikované porušenie dobrých mravov (t. j. nie len „prosté“ porušenie dobrých mravov pozn. dovolacieho súdu) žalovanou pred žiadosťou o vrátenie daru. Dovolací súd dopĺňa, že porušenie dobrých mravov žalovanou neumožnením vstupu žalobkyne do sporného bytu pred žiadosťou o vrátenie daru až do 06.09.2017 (teda pretrvávajúce aj po tejto žiadosti) preukázané bolo, nejde však, ako už bolo niekoľkokrát vysvetlené, o správanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi. Takýto záver nižších súdov, vychádzajúci z riadneho dokazovania, je podľa najvyššieho súdu aj ústavne akceptovateľný.

13. Aj v prejednávanej spore sú plne aplikovateľné závery, ktoré Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 553/2022: „Úplnosť úvah všeobecného súdu, na základe ktorých dospel ku konečnému rozhodnutiu, môže byť vzhľadom na komplexnosť a individuálnosť posudzovaných situácií predmetom ďalšej kritiky a interpretácií. Vždy je možné nájsť ďalšie hľadiská, na základe ktorých sa sporovej strane môže javiť súdne rozhodnutie ako nedostatočne odôvodnené. Takto by sa mohlo konanie dostať do stavu nekončiacej polemiky bez praktického presahu, a preto právny poriadok ustanovuje konečný výpočet právnych nástrojov, ktorými je možné nápravu dosiahnuť. Tie však musia smerovať k riešeniu podstatných otázok, nie otázok presahujúcich základný rámec zákonného, rozumného a v širšom rámci spravodlivého usporiadania právnych vzťahov v primeranom čase.“

14. Dovolací súd uzatvára, že na základe dôvodov uvedených dovolateľkou, posudzujúc jej dovolanie aj podľa obsahu (§ 124 CSP) dospel k záveru, že je daná prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, ale dovolanie nie je dôvodné. Dovolací súd v konaní pred súdmi nižších inštancií vadu zmätočnosti, ktorá by bola porušením práva žalobkyne na spravodlivý proces nezistil, preto dovolanie, po prejednaní bez pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou), podľa § 448 CSP zamietol.

15. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 rovnakého zákona. V dovolacom konaní bola plne úspešná žalovaná, ktorej ale v dovolacom konaní nijaké trovy nevznikli, preto jej dovolací súd nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobkyne.

16. Tento rozsudok prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.